

HONORS

Transformácia k trvalo udržateľnej spoločnosti

Ministerstvo životného prostredia SR
Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
Podateľňa 2

26. 11. 2019

Evidenčné číslo:

Číslo spisu:

Prílohy/listy:

Vybavuje:

Ministerstvo Životného Prostredia
Slovenskej Republiky

Katarína Butkovská

Generálna riaditeľka

Sekcie ochrany prírody, biodiverzity a krajiny

V Liptovskom Mikuláši 25. Novembra 2019

Vážená pani Katarína Butkovská,

generálna riaditeľka sekcie ochrany prírody, biodiverzity a krajiny

obdržal som Váš list zo dňa 9.októbra 2019, ktorým reagujete na moju žiadosť na predsedu vlády pána Petra Pellegrínyho ohľadom nezrovnalosti v znení §29 písmeno d) novely zákona 543/2002 Z.z., ktorý v prvom čítaní vypúšťa podstatnú náležitosť, týkajúcu sa majetku dotknutého ochranou prírody a ktorý Vám Úrad vlády Slovenskej republiky postúpil na priame vybavenie.

S údivom som si prečítal obsah Vášho listu, ktorý svojou formou je smerovaný snád' pre laickú verejnosť, možno pre médiá, ale určite nenesie znaky odbornej starostlivosti, ktorá je povinnou vybavou pre výkon funkcie, ktorú zastávate. Aby naša výmena informácií bola vecná, princípy štátnej služby, ktoré ste povinná dodržiavať, Vám pripájam v prílohe číslo 1.

Problém §29 písmeno d) zákona 543/2002Z.z. je v interpretácii, čo sa chápe pod bezprostredným ohrozením života alebo zdravia alebo majetku. Za normálnych okolností by pre jednoznačnosť výkladu už dávno mala byť vypracovaná ministerstvom vyhláška alebo aspoň usmernenie MŽP v súlade s poznatkami vedy aplikované pre živé systémy, ktoré sú predmetom ochrany. Takéto materiály a ani odkazy na ne ste mi v svojom stanovisku neposkytli.

Z toho dôvodu si Vám dovoľím v stručnosti priblížiť jeden z možných výkladov tohto ustanovenia §29 písmeno d) zákona 543/2002 Z.z. platného do konca roka 2019 nasledovne.

Živé organizmy sú dnes popisované cez modely komplexných nelineárnych systémov, ktoré sa adaptujú na zmenu vonkajších podmienok cez adaptačné mechanizmy, ktorá sú nazvané stresové systémy. Spolu s modelmi teórie chaosu zároveň určujú, že živý systém sa skladá z riadiacej roviny a z roviny chaotickej (Strogatz, 1994).

Prax ukázala, že riadiacu rovinu je možné zistiť výlučne experimentálnym spôsobom v systéme pokus omyl. Tak ako človek pozostáva z 35 mld buniek (Alberts, 2015) a je ho možné popísať ako komplexný nelineárny systém (Fink, 2007), tak aj les ako živý systém podlieha zákonitostiam komplexných nelineárnych systémov (Messier., 2014). U komplexných nelineárnych systémov je definovaná tolerancia voči stresovým podnetom, ktorý zabezpečujú mechanizmy dynamickej alostázy, čo je autoregulačný systém komplexného nelineárneho systému (Fink, 2007). Kapacita autoregulačného systému je ohrozená schopnosťou utlmiť stresový podnet v procesoch negatívnych spätných väzieb a to v režime bez trvalej alostatickej záťaže s plným obnovením kapacity stresového systému, alebo obnovuje systém s trvalou alostatickou záťažou, ktorá trvalo znižuje

kapacitu stresového systému. Pokiaľ sa zvyšuje trvalá alostatická záťaž, kapacita stresového systému v podobe kapacity autoregulačných systémov sa znižuje a prechodom cez kritický bod sa negatívna spätná väzba alostatických procesov mení na pozitívnu spätnú väzbu. Dôsledkom toho je, že komplexný nelineárny systém neodvratne speje k zániku. Je to presne tento kritický bod, ktorý určuje, že bez dodatočnej pomoci (zásahu) autoregulačné schopnosti živého systému zanikli a dochádza k neodvratnému a bezprostrednému ohrozeniu existencie živého systému. Zákon 543/2002 Z.z. v §29 písmeno d) stanovuje, citujem: “ **ak dochádza k bezprostrednému ohrozeniu majetku, potom zákaz činnosti v územiach s druhým až piatym stupňom ochrany a chránených vtáčích územiach neplatí a súhlas na činnosť v prvom až piatom stupni ochrany sa nevyžaduje**”.

V prípade lesa bolo experimentálne zistené, že k trvalej alostatickej záťaži lesa dochádza v situácii, kedy na 5 ha lesa s prevahou smreku dôjde k výskytu viac ako 1 m^3 dreva napadnutého lykožrútom za rok, pričom kritický bod prechodu z negatívnej spätnej väzby do pozitívnej spätnej väzby nastáva pri výskyte 5 m^3 napadnutého dreva lykožrútom za rok na ploche 5 ha. Vyhláška 180/1996 Sb (ČNR, 1996) určuje stav kalamity v smrekovom lese práve pri výskyte 5 m^3 napadnutého dreva lykožrútom za rok na piatich hektároch plochy. Podobne pre lapače sú stanovené v STN 48 2711:12 presné počty lykožrútov pre zdravý les a pre les s alostatickou záťažou a les v kalamitnom stave (STN, 2011).

Mám za to, že táto citovaná a stále platná legislatíva umožňuje bez väčších problémov posúdiť a vyhodnotiť stav, ktorý nastal v lesoch na Liptove a zvlášť v Tanape v časti Západných Tatier ako súčasť TANAPu po roku 2004. Je potrebné si všimnúť, že pojem **bez zásahový les je skôr folklórom ako pojem vyplývajúci z platnej legislatívy SR, takúto možnosť vecne správne vylučuje platné znenie zákona 543/2002 Z.z.** Preto je skutočne zvláštne, ak podpredseda vlády a minister životného prostredia pracuje s pojmami, ktoré síce laickí ochranári používajú ako zaklínadlo, ale v platnej legislatíve podľa môjho názoru nemá oporu v zákone. Pre prirovnanie, akoby ste chceli zrušiť zdravotný systém a lekára a očakávali, že budete žiť dlhšie a zdravšie. Problém prechodu cez kritický bod a zmeny negatívnych spätných väzieb na pozitívne je u lesa a u človeka tým istým problémom, mení sa len obsah stresového podnetu.

Pre ekologické služby lesa bola stanovená metodika známa podľa vedúceho autora metodiky Vyskota (Vyskot, 2003). Súdny znalec Simon aplikáciou metodiky Vyskota a kol. v posudku 33-9-2008 určil výšku škôd na ekologických systémoch poškodeného lesa lykožrútom na rozpätie od 200 000 EUR/ha až po 300 000 EUR/ha (Simon, 2008).

Pre účely tohto listu a pre názornosť môžeme zobrať hodnoty stanovené znalcom Simonom za orientačné, ktoré indikujú možné poškodenia lesa.

Ak budeme akceptovať priemerný objem zásob lesa v TANAPe $260\text{ m}^3/\text{ha}$ v súlade so správou (Fleischer, 2019) a pre jednoduchosť budeme chápať, že platí $1\text{ m}^3 = \text{jeden dospelý strom}$, potom ekologické služby lesa majú hodnotu v rozpätí 770 až 1154 EUR na jeden strom.

Ak vieme, že priemerná cena jedného m^3 dreva bez ekologických služieb sa pohybuje okolo 40 EUR/ m^3 (Lesy SR, š.p.) na lokálnom trhu, potom ekologické služby stromu zďaleka presahujú hodnotu dreva určeného na spracovanie. Podotýkam, že trh v EU v rokoch 2010 až 2017 vykazoval ceny v rozpätí 80 až 120 EUR/ m^3 .

Diskusia o poškodení lesných porastov v SR ohľadom satelitných snímok Global Forest Watch je v tomto prípade zbytočná. Možno pomerne jednoznačne tvrdiť, že ekologické služby lesa boli v súlade so satelitnými snímkami poškodené na výmere v rozsahu 70 000 až 76 000 ha, či už na ploche rastie mladina alebo nie. To predstavuje poškodenie cca 18 až 23 miliónov stromov za posledných 10 rokov. To indikuje nakoniec aj zvýšená ťažba dreva za posledných 10 rokov s nárastom o 50% oproti predchádzajúcemu obdobiu. Indikované škody na ekologických systémoch je možné potom odhadnúť jednoduchým výpočtom na dolnú hranicu 13 mld EUR (260 stromov na jednom hektári plochy o výmere 70 000 ha a škoda 770 EUR/strom) až po hornú hranicu 26,5 mld EUR (303 m³/ha určenej v NIML2 (Šebeň, 2017), na ploche 76 000 ha a pri škode 1154 EUR/ strom.

V liste predsedovi vlády pánu Pellegrínymu zo dňa 4. Septembra 2019 som zároveň žiadal, aby citujem: „**Preto je zrejme potrebné zároveň vyšetriť komplexne dôvody vzniku rojov lykožrúta nielen na odbornej úrovni systémov lesa, ale aj posúdiť konanie zodpovedných osôb pri správe cudzieho majetku v súlade s platnou legislatívou minimálne od roku 2002.**“

Vyššie indikovaná škoda je škodou veľkého rozsahu. K tejto časti listu ste mi nedali žiadne vyjadrenie, akým spôsobom ste zabezpečili, aby orgány na to určené obdržali môj podnet s Vaším odborným stanoviskom, čo pokladám za **hrubé porušenie povinností zodpovednej osoby pri výkone funkcie.**

Ak zväžite, že vláda sa zaoberá vážnym spôsobom o hodnotách miliónov EUR a menej, tak indikovaná škoda v uvedenom rozsahu znamená, že môže ísť o najväčšiu škodu na majetku, či už vo vlastníctve štátu alebo v súkromnom vlastníctve podielnikov v urbároch, kde len v Západných Tatrách vlastní majetky v lesoch 38 urbariátov a majiteľov lesa. Lesy v Západných Tatrách neboli poškodené Tatranskou Borou zo dňa 19. Novembra 2004, ale vykazujú všetky znaky poškodenia lykožrúťovou kalamitou, ktorá bola doplnená polomami z roku 2014 víchricou Žofia. Predbežné indície smerujú k tomu, že rozhodujúcim ohniskom tejto kalamity bola Tichá dolina, kde bolo ponechané rozhodnutím štátnych orgánov 65 000 m³ nespracovaného polomu v rozpore s materiálom vypracovaným zodpovednými pracovníkmi TANAPu (Koreň, 2005).

Následné hrdinské činy pána Erika Baláža a organizácií Greenpeace a VLK z apríla 2007 sú dostatočne zdokumentované a medializované samotnými aktérmi či už v televízii alebo v printových či elektronických médiách.

Od roku 2004 akoby nebolo odborníka, ktorý by vedel popísať pozorovanú realitu v lesoch a zvlášť v smrečinách v TANAPe. Pomerne úsmevné debaty o vplyve klimatických zmien sú debaty obsahovo na úrovni laikov, bez vedecky podloženej argumentácie, čo je pochopiteľné pre výstupy v médiách, ale nie pre rozhodnutia, ktoré musia niesť punc odbornej starostlivosti.

Vážená pani generálna riaditeľka,

Dovolím si Vás požiadať o doplnenie Vášho listu aj o informáciu o postupe, ktorý predpokladá odborne spracované podklady postúpené na orgány činné v trestnom konaní. Indikovaný rozsah škôd hovorí, že Váš podnet by mal smerovať na Generálnu prokuratúru. Pokiaľ bude Vaše doplnenie Vášho listu č. 2198/2019-6.3. zo dňa 9. Októbra 2019 obsahovať informáciu o podaní kvalifikovaného podania s príslušným obsahom na Generálnu prokuratúru, poskytneme prokuratúre súčinnosť pri objasnení všetkých skutočností.

HONORS

Transformácia k trvalo udržateľnej spoločnosti

Pokiaľ ale neobdržím písomným spôsobom od Vás informáciu do konca mesiaca november 2019 o doplnení odpovede na môj list a hlavne o podaní na orgány činné v trestnom konaní, postúpim opakovanú žiadosť na predsedu vlády Petra Pellegrínyho rozšírenú o metodiku, výpočet indikovanej škody a všetky náležitosti a zároveň v kópii na generálnu prokuratúru.

Pre mňa, ako občana je nepredstaviteľné, aby sa s možnou škodou až 20 mld EUR vláda nezaoberala a aby túto možnú škodu nedala prešetriť orgánom na to určeným.

Doba, kedy Generálny prokurátor nebol slobodný a konal podľa pokynov, tak ako sme sa to dozvedeli z nahrávky, či inštaloval skrytú kameru vo svojej pracovni, doba kedy sudca súdil podľa pokynov štátnej tajomníčky, či vyšetrovateľ účelovo riešil podania sú zrejme už prekonaným spôsobom výkonu funkcie v štátnej správe.

Budem trpezlivo čakať na Vašu informáciu a kópiu podania na OČTK do konca mesiaca november 2019.

S pozdravom

Ing. Dušan Lukášik, CSc

Na vedomie:

Peter Pellegríny
Predseda vlády SR
Úrad vlády Slovenskej republiky
Námestie slobody
1 813 70 Bratislava

Prílohy:

1. Princípy štátnej služby
2. Zoznam použitej literatúry

Príloha číslo 1: Princípy štátnej služby (aplikovateľné na danú vec)

1.1 Princíp politickej neutrality a princíp nestrannosti:

Štátny zamestnanec pri výkone štátnej služby a služobný úrad v štátnozamestnaneckých vzťahoch uprednostňujú verejný záujem pred politickým záujmom a konajú spôsobom, ktorý nevzbudzuje pochybnosti o tom, že zvýhodňujú ktorúkoľvek politickú stranu alebo politické hnutie.

1.2 Princíp zákonnosti:

Štátny zamestnanec pri výkone štátnej služby a služobný úrad v štátnozamestnaneckých vzťahoch konajú v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, právne záväznými aktmi Európskej únie, právnymi predpismi Slovenskej republiky, služobnými predpismi a ostatnými vnútornými predpismi.

1.3 Princíp profesionality

Štátny zamestnanec pri výkone štátnej služby koná odborne, svedomito, v súlade s Etickým kódexom štátneho zamestnanca a služobný úrad mu poskytuje alebo zabezpečuje zodpovedajúce vzdelávanie na dosiahnutie takej úrovne odborných kompetencií, ktorá mu umožní kvalitný výkon štátnej služby. Princíp profesionality sa uplatňuje najmä dlhodobým profesionálnym rozvojom štátneho zamestnanca, podporou kariérneho rastu, pravidelným služobným hodnotením, právom a povinnosťou štátneho zamestnanca vzdelávať sa, ako aj povinnosťou služobného úradu vzdelávať štátneho zamestnanca.

Príloha číslo 2: Použitá literatúra

- ČNR 101/1996** Vyhláška Ministerstva zemědelství ČR [Online]. - ČNR, 1996. - 19. 1 2019. - http://eagri.cz/public/web/ws_content?contentKind=regulation§ion=1&id=44130&name=101/1996.
- Fink G., ed.**, Encyclopedia of Stress [Kniha]. - New York : Elsevier, 2007. - Zv. 1,2,3,4.
- Fleischer P, Fleischer, P. ml., Slameň, L.**, Horské smrekové lesy v podmienkach klimatickej zmeny [Časť knihy] // Sedemdesiat rokov TANAPu. - 2019.
- Koreň M.**, Kalamita v lesoch TANAPu - príčiny, následky a východiská [Konferencia] // Aktuálne problémy v ochrane lesa 2005. - Banská Štiavnica 28.-29. apríl 2005 : [s.n.], 2005.
- Messier. CH., Puettmann, K.J., Coates K.D.**, Managing Forests as Complex Adaptive Systems [Kniha]. - New York : Routledge, 2014.
- Simon K.**, Znalecký posudok číslo 33-9-2008 [Správa]. - [s.l.] : Simon, 2008.
- STN STN 48 2711** // Ochrana lesa. Ochrana lesa proti hlavným druhom podkôrneho hmyzu na smreku. - [s.l.] : Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR, 2011.
- Šebeň V.** NIML2, Národná Inventarizácia a monitoring lesov SR 2015-2016 [Online] // Národné lesnícke centrum - LVÚ Zvolen. - 2017. - 2019. - <http://www.nlcsk.sk/files/5079.pdf>.
- Vyskot I., et al.**, Kvantifikace a hodnocení funkcí lesů České republiky [Kniha]. - Praha : Margaret 131, 2003.